

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIII (27).

Štev. (No.) 7

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

14. februar 1974.

Infiltracija

Še nikdar ni v Argentini kaka stranka dobila pri volitvah take presenetljive večine, kakor sedanja, ki ji predseduje general Perón. Človek bi mislil, da bo novi predsednik imel sicer veliko težav na gospodarskem in socialnem polju, kjer je cela vrsta vprašanj čakala hitre in pravilne rešitve, vendar pa nikomur ni prišlo na misel, da bodo nastale največje težave tam, kjer jih ne bi smelo biti: v njegovi lastni stranki. Revolucionarni del stranke, ki ga predstavlja del mladine, se upira ukrepom stranke, ruši enotnost stranke pri glasovanju v parlamentu in se upira samemu voditelju justicialističnega gibanja.

Kako je do tega prišlo?

Odkar je leta 1955 vojaška revolucija pregnala Perona v izgnanstvo in razpustila vse ustanove njegovega gibanja, se je stranka borila proti novim vladam, vojaškim in nevojaškim, zdaj manj energično, zdaj s tajnimi letaki, s pasivno resistenco, s stavkami, s širjenjem alarmantnih novic, zdaj z bombnimi atentati, napadi na policijske in vojaške ustanove, zdaj z ugrabitvami in smrtnimi obsodbami nad vidnimi osebnostmi diktature. Videli smo, da je ta oblika boja proti vladi imela vidne uspehe, kajti zavladalo je prepričanje, da je nemogoče uničiti nasprotnika, ki se je poslužil v doseg svojih ciljev gverilskih vojn. In najbolj zapletena je gverila in borba proti njej v velikih mestih, ki štejejo milijone prebivalcev in ki jih nobeno nadzorstvo ne more doseči ali obvladati.

Tisti, ki se bori proti močnejšemu, je vedno vesel, če mu kdo priskoči na pomoč, četudi ni njegov prijatelj. Churchill n. pr. ni bil prijatelj komunizmu, pa je bil poln navdušenja in hvale rdečim, ko so začeli rušiti dotle nepremagljivo nemško silo. Bogato jih je poplačal, saj jim je skoro pol Evrope izročil v sužnost. Pozneje je sicer priznal, da se je zmotil, a bilo je prepozno: račun pa so itak plačali drugi...

Tudi Peronovi ljudje so bili veseli vsakogar, ki jim je v njihovem boju kakorkoli pomagal proti vojaškim vladam. Argentinske levičarske stranke niso imele nikdar med ljudstvom zupanje. Tudi pri popolnoma svobodnih volitvah niso dosegale pomembnejšega števila glasov. Zato pa so se poslužile že večkrat preizkušene taktike infiltracije.

Komunisti to znajo. Infiltracijo vodi in nadzoruje partija. Njeni pristaši ne gredo nikamor na svojo roko; pošilja jih le stranka s potrebnimi navodili. Zlepa ne pokažejo svoje barve, še manj svojih pravih namenov. Vstopijo v gibanje kot navdušeni člani, so disciplinirani, plačujejo članarino, se udeležujejo sestankov, pomagajo pri organiziranju strankinih akcij, prevzemajo tvegane podvige, skušajo pridobiti zupanje in prijateljstvo svojih sočlanov. Jedro pa je drugo: po navodilih partije ustvarjajo ozračje nemira, povzročajo kritiko o premajhni delavnosti, o pomanjkanju prave revolucionarnosti, o preveliki obzirnosti glede žrtve, ki so lahko nedolžne, pa nič za to, saj žrtve morajo biti. Če je kdo od njih zasačen v zločinu in pade v roke pravice ali pade pod kroglo, ga proglašajo za junaka in obljublajo maščevanje. Vse to in še marsikaj smo imeli priliko opazovati v Argentini v zadnjih letih. Ali mislite, da so se oni borili za generala Perona? Kaj še! Najbolj neprijetno jim je bilo, ko so vojaki sklenili na demokratičen način vrniti oblast v roke tisti skupini, ki bo pri svobodnih volitvah dobila zupanje ljudstva. Tako se je zgodilo. Rdeči so pričakovali civilno vojsko, boj med delavskimi množicami in oboroženimi silami. Zato so se infiltrirali tudi v policijo, da bi v odločilnem trenutku odpovedala. Pričakovali so, da bo nastal kaos, ki bi ga oni izrabili v svojo korist, češ, da so edini zmožni vpostaviti red in mir. Tako so delali na Madridskem, tako na Češkem... Tako so mislili tudi v Argentini. Ker niso us-

NAFTA IN KRIZA ZA JUGOSLOVANE

Zdi se, da velikodušna odobritev sovjetskega letalskega mostu za vojaško pomoč Arabcem v njih spopadu z Izraelom ni prineslo Jugoslovanom pričakovanih sadov. Arabska odločitev, da podvojijo ceno surovi nafti, mora biti prava hladna prha jugoslovanski zunanje-politični strategiji. Nikakega izgleda ni, da bi bili Arabci v zahvalo pripravljene dobavljati Beogradu nafto po stari ceni. Libijci so pred kratkim obljubili samo to, da so dobave Jugoslovanom tudi za naprej zagotovljene. O tem je na vidnem mestu poročal jugoslovanski tisk, o ceni pa ni pisal nič.

Toda že ob samem znaku energetske krize v Evropi je v Jugoslaviji skoraj prenehalo kupovanje avtomobilov. Največja tovarna v državi, Zastava iz Kraguljevca v Srbiji, je bila decembra prisiljena začasnoma ustaviti proizvodnjo, ker se je število osebnih avtomobilov tako nakopičilo, da jih nimajo kam dati. Ako pomislimo, koliko industrijskih panog je udeleženi pri proizvodnji avtomobilov, si lahko mislimo, kako na široko bo na industrijo vplivala začasna zapora te tovarne, najsi je že poprečno cvetela predvsem na privilegijih in okoriščanju na račun poslovnih partnerjev, ki so se resno prizadevali za dobro gospodarjenje.

Pričakovati je, da bo zaradi tega vseh drugih primerov, ki jim ni konec, izbruhnila v Jugoslaviji z vsa silo brezposelnost, ki znaša že sedaj samo do štiri milijone uradno prijavljenih tristo tisoč. Če pomislimo še na tistih 600.000 zaposlenih jugoslovanskih delavcev v zahodnoevropskih državah, ki pa jih je skupno z neprijavljenimi v resnici okoli milijon, in ki jih lahko gostujoče države zaradi krize zavrnejo in pošljejo nazaj v Jugoslavijo, kjer zanje nimajo dela, je še preveč jasno, kakšni socialni zaplet in nemiri z nepredvidljivimi posledicami se lahko pojavijo. Zatreti bi jih mogla edino surova diktatura in vojaška sila, lahko tudi sovjetska v smislu znane Brežnjeve doktrine o vojaškem posegu v primeru, ko naj bi bil v neki državi ogrožen socializem. Mir, ki bi potem zavladal, na bi bil tako za jugoslovanske nekomuniste kot za komuniste pokonalski in verjetno brezupen.

NAPADI OD DVEH STRANI

Res prostovoljno?

V kratki notici je Katoliški Glas iz Gorice objavil, da je kaplan Rino Markič prosil prostovoljno za premostitev iz Lješe v Slovenski Benečiji na kako faro v Furlaniji. Taka novica sama po sebi ne bi bila nič posebnega. Marsikdo si želi izboljšati položaj. Toda kaplan Rino Markič je bil v Lješah duša slovenskega pevskega društva „Rječan“, ki je nastopal po raznih krajih, pel tudi papežu Pavlu VI.

Prav zaradi tega njegovega kulturno-prosvetnega dela si Slovenci v zdomstvu kaj težko predstavljamo prostovoljno peleni, so sicer razočarani, vendar se ne umaknejo. Še vedno hočejo biti najbolj pravoverni in navdušeni člani stranke. Še vedno upajo, da jim bo uspelo, kar s svojo infiltracijo nameravajo: spremeniti argentinske delavske in meščanske množice v poslušne ljudi, prežete spoznanja, da edino marksistična ideologija in na njej sloneča rdeča sila more prinesiti deželni mir in napredek.

Peronistično gibanje s šefom na čelu je pravočasno spoznalo pravi namen rdečega „sodelovanja“ z ljudskimi množicami in ljudsko vlado in je v teku resen boj proti infiltrirancem.

Ta taktika komunizma nam da misliti. Tudi v tej zadevi mi, ki živimo v zdomstvu, ne smemo reči, da se nas te stvari ne tičejo in da naj se prizadejemo sami pripraviti in bore. Tudi mi smo sredi te igre komunizma. Pa o tem bomo nekaj besed napisali prihodnjikrat.

K-k

Bumerang se obrača zaradi notranje in zunanje političnega blefiranja z neblokavskimi, neuvrščeni, z zanikanjem brezposelnosti v socializmu. Nezaupanje v jugoslovanski samoupravni sistem se ne razodeva le v begu delovne sile iz države, ampak tudi v nalaganju prihrankov v tujih bankah. Povojne prisilne zaplembe in odvzemanja namreč niso še pozabljene. Poznavalci trdijo, da beograjski krogi niso pri nobeni stvari tako zavzeti, celo surovi, kot v primerih, ko gre za denar oziroma za sredstva, kakor jih diskretno imenujejo. V političnih stališčih Beograda, in ne nazadnje tudi v vprašanju vključevanja zamejskih Slovencev v tuje stranke, je treba vedno gledati tudi denarno poslovne interese, drugače se nam jugoslovanska zunanja politika lahko odkriva v nestvarni podobli.

Gospodarski in politični pritisk beograjskih krogov na Slovenijo je po nekaterih cenitvah v zadnjem času ponovno narastel, kar pa je seveda neizogibna posledica gospodarskega in socialnega poloma na jugu. Naval ljudi južnih republik v Slovenijo je menda dosegel najvišjo stopnjo po vojni. Novo je pri tem, ker gre za nameščence, uradnike, tudi akademske poklice, da je njihovo zadržanje nasproti slovenskim ljudem prikrito — oholo. Slišijo se tožbe, da posebno zdravniki iz južnih republik celo nahrujajo slovenske paciente, ker ne znajo govoriti „jugoslovansko“ — na slovenskih tleh!

Tudi pritisk na samostojne slovenske organizacije v zamejstvu v smeri njih osamitve in spodkopavanja se ponovno stopnjuje. Pristojni krogi v Ljubljani odgovarjajo, da so le-te „proti nam“. To vsekakor drži; organizacije so samo samostojne in kot take se ne morejo strinjati z določenimi stališči kot je npr. že samó vtapljanje v tuje stranke, kaiti gre končno vedno za slovenske ljudi takega ali drugega nreprečanja. Zakaj pa bi se naj vsi Slovenci, ki slučajno niso Jugoslovani, morali vtopiti v tuje stranke, nam nikakor ni jasno. Je tudi to posledica jugoslovanske krize?

K. G.

odpoved delu med Slovenci in posvetitev delu med Furlani. Seveda je tudi res, da so kaplanu Markiču ravno zaradi tega dela metali polena pod noge mnogi nestrpneži v italijanskih vrstah, pa tudi slovenski komunisti, ki se zadnje čase še bolj udinjajo Komunistični partiji Italije. Prav zaradi tega si je verjetno kaplan Rino Markič res zazelel malo miru. Toda kaj bo sedaj s pevskim zborom „Rječan“?

Prošnja za premostitev tudi ni nič kaj v skladu s obiskom predstavnikov raznih slovenskih beneških organizacij pri novem videmskem nadškofu Alfredu Battistiju. O obisku, ki je bil 4. decembra, poroča božična številka „Doma“, ki ga izdajajo slovenski beneški duhovniki. V uvodu so naštetni vsi predstavniki slovenskih organizacij, ki so se udeležili obiska, med temi pa ni predstavnikov lista „Matajur“, ki so ga medtem „oblastniki iz Ljubljane“ zatrli (o tem poročamo na drugem mestu). Delegacija je prikazala nadškofu verski, socialni in gospodarski položaj v Slovenski Benečiji in poudarila važno vlogo Cerkev za ohranjanje etničnega značaja dežele z nastavljanjem domačih duhovščine. Zato so zahtevali, naj v bodoče Cerkev nastavlja v beneškoslovenskih župnijah domače duhovnike, ki znajo in so voljni rabiti slovenščino. Nadškof se je zahvalil za obisk in priznal važnost, ki jo imajo za krščanstvo, ki se ne istoveti z nobeno kulturo in z nobenim jezikom: domači jezik in domače navade. Potrdil je svojo voljo, da se daje prednost v Benečiji domačim duhovnikom pri namestitvah za župnike. Izrazil je tudi željo, da bi se še večkrat srečal s pred-

Libertad y bienestar

Si bajo el signo de la primera revolución industrial la libertad económica labró la grandeza de las principales naciones de Occidente y sentó un imbatible precedente acerca de qué y cómo hacer para alcanzar la prosperidad, en la época actual esa libertad económica ha realizado una proeza de parecida importancia: demostrar cómo es posible sacar del abismo a países arruinados por una fatídica combinación de guerra y dirigismo, y llevarlos de la desolación a la esperanza, del hambre a la hartura, de la extrema pobreza al lujo. Ahí están, para certificarlo, Alemania occidental, Italia y Japón; y en Latinoamérica, Brasil, que tras del desastre acarreado por gobiernos demagógicos —el de Goulart a la cabeza— está cumpliendo una silenciosa hazaña de recuperación.

Raúl Oscar Abdala

stavniki Slovencev. Upajmo, da ne bo ostalo samo pri besedah in da bo tudi „prostovoljno“ prestavljeni slovenski duhovnik in narodni delavec Rino Markič dobil kaj kmalu župnijo med beneškimi Slovenci.

„Matajur“ ni dočakal 25 letnice

„Matajur“, glasilo beneških Slovencev, ki je izhajal od 3. oktobra 1950, je moral s koncem leta 1973 prenehati. Vprašanje se postavlja, kaj je temu vzrok, saj je „Matajur“ izdajala oziroma podpirala titoistična Slovenska kulturno gospodarska zveza (SKGZ) iz Trsta. V prvi številki lista je urednik Vojmir Tedoldi, ki je vodil list do ukinitvenia, zapisal: „S tem časopisom hočemo zahtevati naše pravice, hočemo da naši življenjski pogoji ne bodo več tako težki... Ko bomo zahtevali to, nam bodo gotovo očitali irredentizem in protidržavno delovanje... Na bomo pa se mešali s strankarstvom. V nobenem primeru nas strankarstvo ne sme razdvajati...“

Urednika je doletelo, kar je napovedal v uvodniku in večkrat je moral pred sodišče. Po 24 letih dela pa so ga „obglavili“ lastni delodajalci! Novembra je Tedoldi dobil odpoved in prenehal biti odgovorni urednik Matajurja. Božična številka „Matajuria“ je še izšla pod Tedoldijevim uredništvom, tiskana v Padovi, v januarju pa je izšel „Novi Matajur“ v uredništvu Izidorja Predana. Tiskali so novi list v Čedadu.

Kaj se je torej zgodilo, da je moral prenehati Tedoldijev „Matajur“? Ozadje ni jasno. Moremo le sklepati po nekaterih dogodkih, da spada ukinitvenje „Matajuria“ v sklop čistk bo zloglasnega „Pismu“, ko so se Titovci nenadoma prestrašili narodnih težav v republikah in se izrekli za „internacionalizem“

Pustimo Korošcem in Primorcem, da delajo po svoji glavi!

Zelo lahko je iz popolnoma svobodnih tal in iz velike daljave dajati cene, demagoške in mnogokrat nasprotujoče si nasvete za silno težko politično in splošno narodno delo na Koroškem in Primorskem. In zelo lahko je tudi iz varnega zapečka metati kamenje na slovenske javne delavce, ki tam mnogokrat v naravnost brezupnih razmerah rešujejo slovenstvo. Ali zasluži n. pr. dr. Tischler, predsednik Narodnega sveta na Koroškem, ki je vse svoje življenje posvetil borbi za pravice koroških Slovencev, tako sarkastično pisanje, kot smo ga brali v nekem listu, da je namreč „kuhan in pečen v Ljubljani, kjer koplje grob slovenski svobodi“. Zopet drugod beremo ostro kritiko zoper postopanje dr. Inzka, tega odličnega katoliškega javnega delavca, ki skuša v raznih komisijah v Celovcu in na Dunaju reševati slovenske probleme. Če greš torej v Ljubljano, ni prav, če greš na Dunaj, tudi ni prav. Eni hočejo in pišejo, da naj se koroški problem rešuje v razgovoru s Kreiskvijem, drugi priporočajo „internacionalizacijo“ tega problema. Eni priporočajo naslon na Jugoslavijo, drugi pa to odločno odsvetujejo. Pojavila se je množica „izvedencev“ za koroško in primorsko vprašanje, ki pa v resnici vnašajo samo zmedo in škodo v reševanje teh problemov.

Odmev teh gesel je čutiti tudi v zamejstvu.

Sedaj pa navedimo nekaj značilnih dogodkov ob koncu leta 1973. Ljubljanska televizija je oktobra 1973 pripravila oddajo o Beneški Slovni. To se je zgodilo po zamenjavi vodstva televizije, ki je uvedlo strogo partijsko cenzuro. V tej oddaji o Beneški Slovni ni bilo niti besedice niti sličice o „Matajurju“! Zamenjava vodstev, ki so bila predvsem narodno zavedna, je nujna posledica tega „Pisma“, in to tudi v zamejstvu! Titovska „Slovenska kulturno gospodarska zveza“ v Trstu se je tudi „reorganizirala“: še bolj tesno se je povezala z Italijansko komunistično partijo in postavila na odgovorna mesta še večje število partijcev v vseh organizacijah, ki so v tej zvezi včlanjene, kajti prvo načelo je partijska zavednost, narodnostna je pač postranskega pomena.

Partijske sile so napravile narodnostni zločin, a seveda točno po svojem principu, da narodnost komunistu ne pomeni nič. Ta zločin je naredila navodilom iz Ljubljane podrejena Slovenska kulturno gospodarska zveza, ki je na seji 17. decembra 1973 uradno sklenila, da se odpravi beneško-slovenski časopis „Matajur“. Na isti seji so tudi sklenili, da bodo začeli izdajati „Novi Matajur“, katerega uredništvo so zaupali Izidorju Predanu, ki je bil na zadnjih deželnih volitvah kandidat Italijanske komunistične partije in se je kot tak izkazal za dovolj vdanega navodilom slovenske komunistične partije. Predan je o tem dovolj jasno izjavil na ljubljanski televiziji 4. januarja, ko je dejal, da bo SKGZ v Slovenski Benečiji vedno bolj „angažirana“. To se z drugimi besedami pravi, da bo ta „angažiranost“ vedno večja podrejenost italijanski komunistični partiji, kateri član je ravno Izidor Predan.

Mirno lahko trdimo, da velika večina tistih, ki iznašajo neresne kritike in naravnost kategorične zahteve, kaj naj bi koroški in primorski Slovenci napravili, njihovih problemov sploh ne pozna, ali pozna zelo površno. Zato so ponujani nasveti brez cene in vrednosti, zlasti še, če so združeni s sramotnjem dolgoletnih poštvalnih javnih delavcev.

Pustimo vendar Slovincem na Koroškem in Primorskem, da si sami izberejo pravo pot pri reševanju težkih političnih in narodnih problemov. Oni so, ki poznajo svoje probleme, svoje razmere, ki poznajo moč in razpoložene svoje nasprotnikov in poznajo tudi lastne sile, ki jih lahko postavijo v boj za svoje pravice. Ne bodimo jim vsiljivi učitelji, ampak jih podpirajmo v njihovem delu in težkem boju na ta način, da pišemo v svoje in tuje časopise o njihovem življenju in trpljenju, da skušamo informirati svetovno javnost o koroškem in primorskem problemu, da moralno in materialno podpiramo njihove ustanove, naročamo njihove liste, revije in knjige, itd. Še posebno važno pa je, da kot en mož podpremo vsako njihovo narodno-politično akcijo (kot je bila n. pr. ob razbijanju napisnih tabel) in jim ne skačemo v hrbet s svojimi domišljavimi pomisleki in osebnimi napadi.

Sovjetska gonja proti Solženicinu

PARTIJSKA NEMOČ

Gonja proti Nobelovemu nagrajencu Aleksandru Solženicinu v ZSSR se zadnje tedne stopnjuje ter mu sovjetski tisk nadeva nazive kakor „izdajalec“, „nacist“, „fašist“, „carist“ „prodaneč kapitalizma“ itd.

Solženicinu je dobil do minulega ponedeljka dva sodnijska poziva pa je oba poziva odbil.

Sovjetska gonja proti Solženicinu se je poostrela, kakor je znano, zaradi njegove nove knjige „Otočje Gulag“, v kateri razgalja sovjetski teror koncentracijskih taborišč od Lenina preko Stalina do Hruščeva, se pravi v razdobju 1918 do 1956. Knjiga je zagledala beli dan v Parizu, kamor je bil Solženicinu poslan tudi še nadaljnjih šest sedmih svojega zadevnega rokopisa, v katerih razgalja represivni sistem sedanjih sovjetskih veljakov, ki so ga zgradili na temelju represivnega sistema Lenina in Stalina. Ta del rokopisa je Solženicinu naročil, da ga morajo natisniti in izdati, če bi se mu kaj zgodilo.

Odstavitev kardinala Mindszentyja

TEŽKA ŽRTEV ZA PROTİKOMUNISTIČNEGA BORCA

Papež Pavel VI. je 71 letnemu madžarskemu kardinalu Jožefu Mindszentyju poslal na Dunaj pismo, v katerem mu je sporočil, da je prenehal biti primas Madžarske in da je na njegovo mesto postavil apostolskega administratorja škofa Lasla Lekai-a, ki živi v Budimpešti.

Kakor je znano, je bil kardinal Mindszenty leta 1948 od komunistov krivično obtožen „izdaje, volunstva in nezakonitega trgovanja z valutami“ in obsojen na dosmrtno ječo. Ob uporu proti komunističnemu režimu je bil osvobojen iz ječe, toda se je moral po vdoru sovjetskih tankov v Budimpešto, ki so vzpostavili komunistični režim, ker upornikom Zahod ni hotel pomagati, zateči v politični azil na ameriško poslaništvo v madžarski prestolnici.

Na poslaništvu je ostal 15 let, vse do svojega odhoda iz Madžarske leta 1971, ko je pristal na zahtevo iz Vatikana, da zaradi možnosti izboljšave odnosov med Sv. Stolico in komunistično Budimpešto zapusti svojo domovino.

Madžarska vlada je neprestano pritiskala na Vatikan, naj kardinalu vza-me tudi vodstvo budimpeške nadškofije in naslov primasa Madžarske. Vatikan se je komunističnim zahtevam izogibal na razne načine, ne da bi povzročil še večjih težav madžarskim vernikom, ki jim je režim neprestano grozil.

Po koncilskih sklepih o starosti dobi kardinalov in škofov, ki so jo doleteli na 75 let, je bilo Vatikanu vedno težje izmikati se grožnjam budimpeškega komunističnega režima proti madžarskim vernikom. Za blaginjo Cerkve na Madžarskem, ki s tem seveda nikakor ni zagotovljena, je papež Pavel VI. sedaj napravil še ta korak, da je kardinala Mindszentyja kot 81 letnega škofa odstavil s položaja, ki ga ni mo-

S Solženicinu aretacijo bi se po svobodnem svetu sprožil val protestov, česar se moskovski veljaki zaenkrat še bojijo. Zato Solženicinu ustrahuje sovjetska partija s protestnimi pismi, ki jih dobiva od partijskih odborov širom ZSSR, prav tako s telefonskimi pozivi ponoči in podnevi, da bi ga živčno ubila. Kremelj si želi, da bi Solženicinu „prostovoljno“ zapustil ZSSR, ker bi s tem prenehal biti zanimiv za svobodni svet.

Ker je Solženicinu ponovno izjavil, da ne bo zapustil svoje domovine, nekateri sovjetski menijo, da mu bo partija verjetno vzela sovjetsko državljanstvo in ga nasilno izgnala na Zahod kot brezdomca „Če se bo to zgodilo, Solženicinu ne bo postal človek brez domovine. Rusija se bo spremenila v deželo brez človeka“, pravilno zaključuje ameriški „Times“.

Po zadnjih poročilih je sovjetska policija Solženicina že aretirala in zaprla.

gel, zaradi okoliščin, upravljati že od leta 1948 naprej.

Ves protikomunistični svobodni svet in mnoge vernike za železno zaveso je dogodek močno prizadel, kakor prizadene resnega človeka sleherna žrtev, ki jo mora kdor koli krivično prenašati. Toda zadnjih posledic tega dejanja danes še nihče ne pozna...

V ITALIJI imajo petrolejski skandal ter so zaprli predsednika italijanskega Esso in italijanske Unije petrolejskih družb, Vicenza Cazzanigo. Pokupil je baje za milijoni dolarjev italijanske politike in državne funkcionarje, da so dovolili zvišati ceno petroleju s ponarejenimi podatki.

ČILSKI PREDSEDNIK gral. Pinochet, ki je zrušil z vojaškim udarom marksističnega Allendeja in njegov režim, napoveduje, da namerava ostati na oblasti „precej več kakor pa pet let“. Kaže, da se čilska vojska ozira po brazilškemu vzorcu.

V ANGLIJI je zaradi rudarske stavke vlada razpisala volitve za 28. februar. Državi grozi huda industrijska in gospodarska kriza, če se rudarski problem ne bo rešil. Sedemdeset odstotkov angleške energetske potrošnje je odvisno od premoga, ki ga rudarji nočejo kopati, dokler jim vlada ne bo zvišala plač, kolikor oni zahtevajo.

PAVEL VI. je sprejel v privatni avdienci meksiškega predsednika Echeverria ter se je prvič v zgodovini zgodilo, da je meksiški predsednik obiskal papeža.

V ZAHODNI NEMČIJI je stopilo v stavko nad dva milijona državnih uslužbencev. Zahtevajo zvišanje plač.

Mednarodni teden

AMERIŠKI ASTRONAVTI iz Skylaba-2 so se po 85 dneh v vesolju srečno vrnili na Zemljo. Zdravniki ugotavljajo, da so odličnega zdravja in da imajo velik tek in žejo. S seboj so prinesli ogromno znanstvenega materiala.

EVROPSKE KOMUNIST. PARTIJE so organizirale po raznih zahodnoevropskih državah tisk. „Ljudsko mirovno nagrado“ ter so zbrale zanjo 111.000 funtov šterlingov. V Oslu na Norveškem so jo podelili 64 letnemu brazilskemu „rdečemu“ nadškofu iz Recife Helder Cameri. Ob tej priliki je dal spet eno svojih dvomljivih izjav: „Gospodarske in kulturne strukture, ki prevladujejo v svetu, pritiskajo več kot dve tretjini človeštva. Ubijajo in uničujejo več ljudi kakor večina krvavih vojn in vse to se dogaja pod plaščem demokracije.“

V WASHINGTONU se je v ponedeljek začela dvodnevna konferenca 13 držav potrošnic petroleja: ZDA, Kanada, Anglije, Francije, Zah. Nemčije, Italije, Nizozemske, Belgije, Luksemburga, Japonske, Danske, Norveške in Irske. Nixon je izjavil, da ne namerava organizirati teh držav v blok, sovražen arabskim petrolejskim državam, temveč le reorganizirati potrošnje petroleja na Zahodu.

Iščimo resnico

KDO JE ZABARANTAL TRST?

Med zadnjo vojsko se je Osvobodilna Fronta v Sloveniji in po vseh slovenskih državah navdušeno sklizevala na slovensko vzajemnost in je s tem geslom preslepila mnoge narodno misleče ljudi, ki so pod Italijani in Nemci trpeli hudo preganjanje. Ni jim bilo mogoče dopovedati, da komunizem in slovanstvo nimata ničesar skupnega. Za Stalina, ki bi naj v zadnji svetovni vojski predstavljal slovensko vzajemnost, je bil nemški ali italijanski komunist zaveznik, dočim je bil vsak slovenski protikomunist sovražnik, ki ga je treba uničiti. To se je za vse slovenske narode bridko odražalo v mednarodni politiki in pri pogajanjih o usodi slovenskih narodov po nemškem porazu.

O Koroški že vemo, da je sovjetska vlada prepustila slovenski del Koroške Avstriji za pšenico.

Kaj pa Trst? Celu v emigraciji iščemo krivce med našimi slovenskimi predstavniki, ki takrat dejansko niso mogli ničesar storiti, ker so sami bili brezpravni begunci. Vemo pa, da so močne organizacije ameriških Slovencev, med njimi tudi naša K.S.K.J., vse storile pri mero-dajnih v Washingtonu, da rešijo Trst za Slovence. Po raznih podatkih in dokumentih pa postopoma spoznavamo in ugotavljamo, da je bilo v Moskvi že leta 1944 dogovorjeno drugače.

Sledeče pismo, ki sicer ni uraden dokument, vsebuje pa dragocene podatke, ki jih naj zgodovinarji proučijo v uradnih arhivih.

Ali pa je to sploh možno? Čas, ko je bil Stane Kavčič ministrski predsednik in najvplivnejši partijski voditelj v Sloveniji, je premalo oddaljen, da bi ga mogli Jugoslovonom očrtni; že itak je njihova pripravljenost, da bi vodstvu verjeli, od 1971 upadla. Zlasti Slovenci, katerim je Ribičičeva trditve predvsem namenjena, bodo videli v njej le nadaljevanje bojnega pohoda, le s še večjimi sredstvi.

Stane Kavčič je bil zagovornikom polstalinističnega socializma v Jugoslaviji trn v oči najkasneje od leta 1968. Kritično je preiskal, kam je privedel do preko šestdesetih let v SFRJ gnani prisilni komunizem ekonomsko in civilizacijsko visoko razvito Slovenijo, in je spoznal težke pomanjkljivosti sistema: pomanjkanje resničnega — socialističnega — tržnega gospodarstva; diktatorsko partijsko oblast, ki ni režimu pustila, da bi si pridobil ljudstvo; osebno politiko, ki je mnogo važnih položajev v državi in gospodarstvu naklonila nesposobnim koristolovcem; in končno bizantinski obrednik, ki je politiko in politike ljudstvom zakril.

Proti temu ujam se je Kavčič bojeval. Kmalu je bilo mogoče videti njegove uspehe. Slovenija se je oddolila za bolj pametno finančno in gospodarsko

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Medtem, ko se je v vrstah peronistične stranke začelo splošno čiščenje pojmov in oseb, vse na iniciativo predsednika Perona samega, ki je odkrito opozoril na komunistično infiltracijo v peronističnih vrstah, večina mislečega prebivalstva republike pritrjuje nujnosti razčiščenja pojmov in iztrebljenja marksistične ideologije navlake v vseh ustanovah in na vseh popriščih javnega in zasebnega življenja v državi. Nihče ne dvomi, da bo postopek zahteven in včasih morda slikovit, ni pa resnega državljana v deželi, ki ne bi pritrdil skleptom kongresa justicialistične stranke, da je treba terorizem zatreti, da je politični umor zločin in da je marksistična ideologija uvožena navlaka v Argentini, ki je ta dežela ne potrebuje za reševanje svojih družbenih problemov. Marksizem po svoji naravi družbenih problemov rešiti ne more. Najboljši dokaz za to je že nad 50 let komunističnega režima v ZSSR, kjer kar tiče življenjske ravni daleč zaostajajo za argentinsko.

V sklopu vladnega triletnega gospodarskega načrta napovedujejo za letošnje leto rekordno žetev žitaric: pšenice 6,6 milijonov ton, koruze 11 milijonov, sirka 6 milijonov ton. Za izvoz bo teh žitaric na razpolago 12,5 milijona ton, izvozna cena koruze pa je že danes 117 dolarjev za tono.

Ker je Argentina z Libijo podpisala pogodbo o nakupu 3 milijone ton surovega petroleja za letošnje leto in bo prvih 500.000 ton prišlo že ta mesec ter v marcu in aprilu, napovedujejo, da se pomanjkanja v tem pogledu ni bati. Je pa Argentina petrolej drago plačala, saj je libijski petrolej trenutno najdražji, kakor piše buenosaireska „La Prensa“: 18,76 dolarjev za sod, v primeri s 16 dolarji v Boliviji, 14,08 v Venezueli in 11,65 iz Perzijskega zaliva. Uvoz petroleja bo Argentino letos predvidoma stal 600 milijonov dolarjev.

Zaradi nujnosti čim večje delovne sile je argentinska vlada objavila, da bo avtomatično regularizirala položaj 350.000 vtihotapljenim emigrantom iz sosednjih držav, da bodo mogli redno delati. Opazovalci ugotavljajo, da je ta množica skrivnih delavcev deloma kri-va tudi brezposelnosti enega milijona argentinskih državljanov, ker so bili doslej cenejša delovna sila. Oblast jih namerava tudi povabiti, da bi se naselili na področjih novih velikih elektrarn na jugu, okoli Chocona, Cabral Corral in drugih. Novo umetno jezero Ramos Mejia za choconskim jezerom je sedaj največje jezero v državi, saj znaša njegova vodna površina 825 kv. kilometrov. Bariloško jezero Nahuel Huapi je veliko samo 550 kv. kilometrov. Okoli teh vodnih površin bo možno ozeleniti naravo.

Problem pa ima Argentina z izvozom mesa predvsem v Zahodno Evropo, kjer napovedujejo, da nameravajo lokalne vlade dvigniti podpore svojim kmetom še za deset odstotkov, da bi tako zvišali tudi domačo mesno proizvodnjo. Irska je trenutno največji izvoznik mesa v Zahodno Evropo. V enakih težavah z Zahodno Evropo kar tiče mesnega izvoza se nahajata tudi Brazil in Uruguay. Nov sestanek med mesnimi strokovnjaki Skupnega evropskega trga in latinskoameriški delegati bo 4. marca v urugvajskem letovišču Punta del Este, kjer nameravajo reševati te probleme.

Zbornik Svobodne Slovenije z l. 1971-1972 je po vsebini najbogatejša slovenska knjiga v svetu, po obsegu najobširnejša in tudi najcenejša

c) Priporočajte bratstvo jadranskih narodov.

Dr. Janko Kralj po daljšem opisu položaja na Primorskem zaključuje: „Z veseljem Vam pa povemo, da najdemo največje umevanja za slovensko stvar pri članih ameriškega vojno - poročevalskega urada S.S.“ Ob koncu prosi ameriške Slovence za razumevanje in oporo v borbi za narodne pravice primorskih Slovencev. Jože Melaher

Op. ur.: Kakor je znano uredništvu Svobodne Slovenije, je dr. Janko Kralj pisal zgornje pismo Msgr. Francu Gabrovšku, ki ga je jugoslovanska vlada med vojno poslala v ZDA kot gospodarskega izvedenca ter je tam zastopal tudi koristi slovenskega naroda.

Nemški tisk k razmeram v Jugoslaviji

Eden najuglednejših dnevnikov v Zah. Nemčiji „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ je 4. decembra 1973 objavil poročilo o Jugoslaviji in posebej še o Sloveniji, ki je še danes zanimivo, zato ga tu prinašamo našim čitateljem.

*

Menda je pred nekaj leti grozilo v južnovzhodni Evropi tole: za las naj bi manjkalo, da bi se republika Slovenija ločila od Titove zvezne države in se priključila Zahodu, s tem bi pa postala tabor „imperializma“ v južnovzhodni Evropi — kot Izrael na Bližnjem vzhodu in podobnimi posledicami.

To srhljivo podobo je pretekli teden naslikal na steno Mitja Ribičič, eden tistih jugoslovanskih politikov, ki so zmogli doslej prestati vse čistke s popolno vdanostjo Titu in se celo stanovitno vzpenjati.

Kaj je dalo temu možu povod, da je s tako grozljivo pravljico preplašil jugoslovanske narode, ki jih muči že dovolj ujm — od zagalopiranega razvrednotenja denarja in na odnose v sovjetskem bloku spominjajoče trde notranje politike pa do zunanje politike, ki neodvisnosti Jugoslavije ni koristna?

Mogle bi biti v igri osebne zadeve. Ribičič je naprtil omenjeno separatistično politiko v Sloveniji predvsem ministrskemu predsedniku Stanetu Kavčiču, ki so ga konec leta 1972 vrgli Tito in konservativni komunisti okrog njega. Z njim je prišel Ribičič kot šef zvezne vlade od 1969 do 1971 v politični spor. Vendar si ni mogel Ribičič vzeti samo iz neporavnane računa s Kavčičem pravice, da bi ga sedaj tako obtožil. Njegovo besedo je možno laže pojasniti tako, da je del kampanje hvaličenja Tita, ki je bila pritrkavanje k državnemu prazniku 29. in 30. novembra. Kajti kdo je, po Ribičičevem, odvrnil strašno nevarnost, ki je tedaj grozila Sloveniji, Jugoslaviji sploh in — če človek prav premisli — Evropi? To je bil Tito s svojim „revolucionarnim instinktom.“

Namen je jasen: politiko ki jo od leninistično-stalinistične rakove usmeritve decembra 1971 v Beogradu ženejo in ki je notranjo enotnost jugoslovanske države oslabilo ne dosti manj kot med obema vojnoma petletna diktatura kralja Aleksandra, bi radi ljudem prikazali vsaj kot nujno zlo za ohranitev enotnosti Jugoslavije.

politiko, nameščal je vedno več zmornih strokovnjakov na važna mesta, vodil je bolj strpno cerkveno politiko in skušal je celo v svojo partijsko organizacijo in v volivni in parlamentarni aparat, ki je do tedaj kot povsod v Jugoslaviji služil le kot slepilo za oči, vpeljati nekaj demokracije. Ljubljanski časopisi so se začeli spoprijemati s snovjo, ki je bila do tedaj nedotakljiva.

Vse to je bilo treba počenjati proti sumničnemu in nasprotovanju slej ko prej nazadnjaškega Beograda. Z njim je prišel Kavčič navzkriž zaradi denarnih podpor manj razvitim pokrajinam Jugoslavije. Spoznal je, da mora Slovenija zanje preveč odvajati, zato je sama zaostala v lastnem gospodarstvu in infrastrukturi; za manj razviti jug bi na dolgo roko tako manj storila, kot bi sicer mogla.

Pri slovenskem ljudstvu je našel naraščajočo naklonjenost. To mu je pripeljal Titovo nejevoljo: ta dolži, tako kot vsi komunisti stare šole, partijske voditelje, ki uživajo podporo ljudstva, buržuaznega odklona. Ker se je Kavčič večkrat celo v krepkih sporih Titu v obraz postavil, se je temu zazdel še nevarnejši.

Udarne čete samovoljnemu možu je Tito zlahka našel. To so bili predvsem Slovenci, ki so bili Kavčiču nevoščljivi

njegove priljubljenosti pri ljudstvu: za razloge nedopustljivi Kardelj, Titov prejšnji zaupnik, ki ni bil v svoji domovini nikdar prijubljen, in bledi komolčarski funkcionarji kot Ribičič. Tudi Stane Dolanc, od preokreta 1971 drugi mož v Jugoslaviji, ni bil Kavčiču naklonen. Tem so se pridružili politiki manj razvitih delnih republik, ki so Kavčiču očitali slovenski nacionalizem.

Začudljivo je, da se je mogel Kavčič obdržati spriči takšnih zoprnikov, ko je sprožil Kardelj po Titovem naročilu proti njemu poleti 1969 v Ljubljani prvo ofenzivo. „Nacionalizem“, „separatizem“, „meščansko popuščanje“, „socialna demokracija“ — tako se je tedaj glasil seznam pogršk, ki so jih Kavčiču očitali, češ da jih sam počenja ali pa vsaj dopušča. Nobeden od očitkov ni bil upravičen, očitke separatizma je bil pa naravnost smešen. Kavčič je le hotel privedi Jugoslavijo od poltotalitarnega komunizma k svobodnejšemu.

Tito ni miroval. Konec 1972 je vrgel Kavčiča, takoj za hrvaškimi reformatorji in istočasno s srbskimi. Kot vsi odstavljivi je tudi Kavčič od tedaj v Jugoslaviji ne-oseba. A nazadnje vedo, da ni mogoče tako brž spomin na Kavčiča izbrisati. Tudi zato je hotel Ribičič izbadati srhljivko o drugem Izraelu pod Karavankami.

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA. — V letu 1973 je zapustilo svoj poklic 361 učiteljev osnovnih šol v Sloveniji ter se zaposlilo v drugih službah, ki so donosnejše. Toda ni bil samo zaslužek vzrok zapuščenja poučevanja po osnovnih šolah: delovna mesta so bila marsikateremu učitelju od rok, ker ni dobil v bližini šole stanovanja; med drugim pa je precej učiteljev zapustilo poučevanje zaradi novih omejitev v okviru svetovno-nazorskih direktiv višjih šolskih oblasti.

LJUBLJANA. — Zdravstveno zavarovanje v Sloveniji je bilo vedno na jeziku oblastnikov, ki so govorili, da je popolnoma brezplačno, kot nikjer drugod na svetu ne. Saj nekaj je bilo tudi resnice na tem. Toda s 1. januarjem je stopil v veljavo zakon za vso Slovenijo, po katerem mora pacient za zdravila na recept prispevati 5.—novih dinarjev, to tudi če normalna cena zdravila ne presega pet dinarjev! Ta zakon opravičujejo z mnogimi razlogi, češ, da s tem krije zdravstvena služba stroške, ki so večji od zmogljivosti zdravstveno-socialnega sklada. Nič pa ni urejeno, če pacient potrebuje mnogo zdravil in takih prispevkov niti ne zmore.

MURSKA SOBOTA. — Godba na pihala iz Murske Sobote je pred dobrim mesecem praznovala 40 letnico ustanovitve. Njena zgodovina pa je kaj pestra, saj je v 40 letih že večkrat menjala svoje ime: Začela je je kot galska, nato se je preimenovala v obrtniško, mestno, okrajno in vojaško, sedaj pa je oddelek kulturno prosvetnega društva. Toda godbenikom pod različnimi imeni pa je že 32 let uspešno dirigira Jože Gerlec.

LJUBLJANA. — Consortium musicum je posnel že svojo deveto gramofonsko ploščo s slovensko nabožno vsebino. Na tej najnovejši plošči so posneli pevci tega zbora v trnovski cerkvi v Ljubljani stare Lavretanske litanije in Foersterjeve Litanije Srca Jezusovega z odpevi.

LJUBLJANA. — V Ljubljani pripravljajo ustanovitev nove mladinske organizacije, ki naj bi nastala po spojitvi Zveze mladine Slovenije in Skupnosti študentov ljubljanskih in mariborskih visokih šol. Nova organizacija naj bi dobila ime Socialistična zveza mladih Slovenije. (Naslov kaže tudi na jezikovno posiljevanje slovensčine). Datum združitve oziroma usta-

novitve naj bi bil junija ali oktobra. Sicer se precej študentov upira enotni mladinski organizaciji, vendar pravi predstavnik visokošolcev neki Boris Muževič, da gre v glavnem za nepoučenost med študenti in za nerazumevanje namisli. Študentje si med drugim tudi prizadevajo, da bi študij opredelili kot delo v novi ustavi. Vendar niso s tem uspeli, toda študentska organizacija ni črtala te zahteve s svojega programa in prav zato tudi ni nič navdušena za „utopitev“ v neki res „mladinski“ organizaciji.

CELJE. — Slovensko ljudsko gledališče je sredi januarja uprizorilo devet predstav komedije polskega pisca Witolda Gombrowicza „Ivona princesa Burgundijca“ v Trstu in Gorici. Nato je po vrnitvi z turneje med primorskimi Slovenci v Italiji gostovalo z isto komedijo še v Ljubljanski Drami in v zagrebškem Hrvatskem narodnem gledališču.

LJUBLJANA. — Nov potres na Sorškem polju je zabeležil ljubljanski astronomski in geofizikalni observatorij na Golovcu. Potres je bil 6. januarja ob 7,14 uri. Prvi sunek je imel moč 4 stopnje, drugi sunek druge stopnje pa je bil ob 8,47. Škode potres ni povzročil, pač pa so ljudje iz Horjula, Medvoda, škofje Loke in Ljubljane obvestili observatorij o potresu; morda so mislili, da ga naprave niso zaznale, ker je bil pač šibak.

LJUBLJANA. — Eksperimentalno gledališče Glej je uprizorilo krstno predstavo „Grenkih sadov pravice“ Milana Jesiha. Besedilo Milana Jesiha je v podnaslovu označeno za „interpretacijo v enem nonsalantnem zamahu“ in seveda radikalno prelamlja z vsemi poglavitnimi pravili tradicionalne dramaturgije. Besedilo sestavlja niz osemindesetih prizorov, ki jih avtor postavlja drugega ob drugega dosledno po logiki njih medsebojnega izključevanja — paradoksa. Kaj posebnega pa kljub dolgem modrovanju kritika Inkreta ta gledališka „umetnost“ ni, ker v enem svojih stavkov pravi, da so prizori nekaki kratki „skeči“ ki se dotikajo raznih vprašanj: erotika in nasilje, kultura in tehnika, šola in spolnost, blasfemija in svetništvo, smrt in svoboda...

MARIBOR. — Pripravljali odbor za graditev letališča v Mariboru je predložil občinski skupščini predlog o

ustanovitvi podjetja v izgradnji „Letališče Maribor — Slivnica“. Celotna gradnja bi veljala 90 milijonov dinarjev. Odbor meni, da je ta prostor najprimernejši za letališče. Oddaljen je le osem kilometrov od središča mesta, ima pa tudi ugodno lego glede meteoroloških razmer. Tudi hrup ne bi povzročal Mariborčanom hudih preglavic, ker bi letala vzletala ali pristajala iz jugovzhodne smeri in ne v zračnem prostoru neposredno nad mestom.

CELJE. — V Celju je bila 15. januarja premiera slovenskega mladinskega filma po povesti „Pastirci“ pisatelja Franceta Bevka. Scenarij je napisal Ivan Potrč, toda dokončno podoba je scenariju dal Andrej Hieng. Delo je režiral France Štiglic, ki pa že deset let ni stal za filmsko kamero, ampak se je bolj posvečal televiziji. Mladi slovenski gledalci bodo filma verjetno veselili, piše kritik, saj so tako redko deležni posebne pozornosti, toda za slovenski film in za režiserja Štiglica pa „Pastirci“ niso napredek, ampak so le korekten izdelek, kar pa je za sedanjí položaj slovenskega filma premalo.

LJUBLJANA. — Po podatkih zavoda za statistiko so se v zadnjih štirih letih osebni realni dohodki nenehno manjšali; lani nominalni osebni dohodki niso mogli slediti v celoti povečanju življenjskih stroškov. Vse to je posledica zmanjšanja produktivnosti, ki je leta 1970 znašala še 5,2%, lani pa le 3,1%. Pred koncem leta pa so po časopisih že pisali, da so se realni dohodki zmanjšali, čeprav ni bilo uradne statistike. Ob tej priliki so tudi zapisali, da je bila le tretjina dohodkov zaslužena v delovnem razmerju, vsi ostali dohodki pa da so izhajali iz drugih naslovov: družinski dodatki, nadure in predvsem „popoldanske“ zaposlitve.

SELCA NAD ŠKOFJO LOKO. — Tudi Selca so proslavile tisočletnico, odkar so bile imenovane l. 973 prvič v zgodovinskem viru. Za to priložnost je Turistično društvo izdalo knjigo Selca nekoč, ki jo je spisala domačinka Olga Šnid. Imele so razstavo slikarjev Groharjeve kolonije. Popravili so glavno cesto skozi vas in to na asfaltirali in to na svoje stroške (300.000 dinarjev). Ena glavnih nalog pa je bila obnovitev nekdanji Krekov dom, domačo hišo velikega Slovenca, ki je bila vsa ta leta zanemarjena. Zdaj bo v njem sedež „Sveta krajevne skupnosti“. In seveda tudi središče nove prosvete, pevskega društva in gledaliških amaterjev. Zgradijo su nov most v vasi in regulirali potok Selnice. Vse za lansko tisočletnico.

ostal. Če hočemo biti dosledni, mora zgodovinar zamočlati tudi desetstotežne zagriženih nemškutarjev, ki smo jih imeli v ranjki Avstriji... Zgodovina ne sme lagati. To je tudi Bukvičev vodilo.

O kakih vidnih uspehih odporniškega gibanja v Prekmurju med vojno nam Bukvič ne ve kaj prida povedati. Opisuje nam samo en napad mladih, razboritih slovenskih Prekmurcev (partizanov?) ki so iz praznega poslopja streljali v madžarske vojake. Represalije so bile hude. Vojaki in žandarji so vdrli v poslopje in razen menda dveh fantov pobili vse. Ko je eden izmed rešenih pribežal k svojemu prijatelju, mu je ta žolčno rekel:

„Norci ste samo sebi škodovali. Zaradi vas je celo nekaj nedolžnih ljudi izgubilo življenje. Ena sama ameriška bomba napravi več škode, kot ste je napravili vi.“

„Upanje“, najdaljša Bukvičeva novela v knjigi, je prava mojstrovina. Je to pretresljiva zgodba prekmurskega žida, ki je v strahu za svoje življenje obračal plašč po vetru, nazadnje pa končal v krematoriju kot na milijone židov. Taborišče smrti je opisano v tako strastnih, grozljivih barvah, da na tem področju težko najdemo Bukvičev vrstnika v povojni literaturi.

Kazno je, da bi v tej novi publikaciji Slovenske kulturne akcije kot pozoren bralec lahko razčlenil še marsikaj — dosti pozitivnega in malo negativnega —, pa mi odmerjeni prostor tega ne dopušča.

Knjigo toplo priporočamo v nakup vsem, ki je še nimajo. Študijo o pisatelju je v knjigi napisal dr. Tine Debeljak, kar samo poveča vrednost knjige, ter samonikle zvrsti leposlovnega ustvarjanja.

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebnostne novice

Krščen je bil v Slomškovem domu Marcel Klavdij Brula, sin Janeza in g. Vlade roj. Vitrih. Za botra sta bila ga, Marija Marinček in g. Stanko Marinček. Krstil je g. Jože Škerbec.

Diplomiral je meseca decembra z odliko na Instituto del Profesorado del Consejo Superior de Educación Católica, kot profesor naravoslovja g. Peter M. Bonin, kateremu iskreno čestitamo.

JOŽE LUDVIK NA SVOBODI

Ugrabitelji so v ponedeljek, 11. t. m., zjutraj izpustili na svobodo Jožeta Ludvika, bivšega direktorja tovarne Schoolnik. Ugrabljen je bil, kakor je znano, 2. januarja t. l. kot prva letošnja tozadevna žrtve v Argentini. Vsi njegovi prijatelji in znanci ter slovenska skupnost v Argentini so z veseljem sprejeli to novico.

CARAPACHAY

Če kdo od rojakov pride v soboto ali ob nedeljah v naš dom, opazi živahnost na športnem igrišču, kakor tudi na balinišču. Mladina je najbolj navdušena za odbojko in za namizni tenis, dočim so na balinišču zaposleni starejši. Tudi ob drugod se opazi igralce, ko se pomerijo z domačimi, posebno radi pridejo balincarji iz San Martina. Balinarski odsek je sklenil in že tudi začel graditi nad baliniščem betonsko streho in v ta namen bo v nedejo, 3. marca, v domu tombola, na katero prijatelje doma že sedaj opozarjamo.

Da mladini ne bodo minule počit-

nice brez vsake kulturne pridobitve, so priredili fantje in dekleta v okviru svojih organizacij mladinsko nedeljo dne 10. februarja. Dnevni red je bil, kot imajo v običaju, športne tekme, sv. maša, kulturno vzgojni pogovor, ki ga je vodil njihov duhovni vodja g. M. Boštinar. Gdč. Lučka Pirc pa je poročala o vtisih s potovanja, ki ga je pravkar imela, ko se je vrnila iz Slovenije. Sledile so še razne igre, petje in za zaključek ples. Udeležba je bila lepa, zadovoljiv pa je bil tudi uspeh.

SFZ — SLOVENSKA VAS

V slogi je moč...

Tega gosla se držimo tudi mi, mladina iz Slovenske vasi. Lahko rečemo, da smo se lansko leto med seboj tesno povezali, saj je bil sad tega predvsem osvoboditve več kot polovice pokalov na mladinskem dnevu centrale. Letos smo tudi že pričeli z rednimi vajami pod vodstvom prof. Tineta Barleta in Francija Sušnika. Kar je glavno v tem zadnjem času, je občni zbor SFZ, katerega lista je bila odobrena 100%, kar se malokrat zgodi. Na obnem zboru je bilo navzočih čez 80% članov.

Izvoljena je bila sledeča lista: Predsednik Rozina Bogo; podpredsednik Rozina Boris; tajnik Stanovnik Franci; blagajnik Zabukovec Franci; kulturni referent Jan Ciril, pomaga mu Stanovnik Franci; športni referent Bokalič Janez, nadomestuje ga Bokalič Mihael; gospodar žitnik Bogdan, pomaga mu Bratuž Marijan; referent za mladce Adamič Jože, pomaga mu žitnik Bogdan; delegat pri Zvezi Adamič Marijan; lokalni fotograf in obveščevalec Bratuž Marijan; prevozno sredstvo Črnak Jože; nadzorni odbor Rot Peter, Barle Jakob, Bokalič Janez, Rot Andrej; duhovni vodja g. Petek Janez CM.

SLOVENC I P O SVETU

AVSTRALIJA

Jugoslovansko poslaništvo se vmešava v naša društva.

V Canberri, avstralski zvezni prestolnici, imajo slovensko društvo, v katerega je Titovo poslaništvo spravilo nekaj svojih agentov z namenom, da prevzamejo njegovo vodstvo. Ko se je približal občni zbor tega društva, je poslanik povabil nekaj članov na poslaništvo in jih nagovarjal, da naj odstranijo tiste ljudi iz društva, ki nečejo sodelovati s poslaništvom in z ljudmi, ki jih je poslaništvo poslalo v društvo. Razumljivo in na mestu je bilo, da se je predsednik društva pritožil zoper vmešavanje poslaništva v društvene zadeve na senatno komisijo za civilne pravice priseljencev. Agenti poslaništva so nato zagnali velik vrišč, češ da odbor uganja politiko in da bodo vsi morbitni povratniki v domovino čutili posledice, ako pri obnem zboru ne nastopijo proti sedanjemu odboru.

Kdo je tukaj uganjal politiko in še prav grdo, je čisto jasno. Naši rojaki v Canberri pa se niso dali prestrašiti. Sedanji predsednik Cvetko Fatež je bil ponovno izvoljen z več kot dvetretjinsko večino. Titovo poslaništvo pa je za eno blamažo bogatejše.

KANADA

Župnija Marije Pomagaj v Toronto je ob zaključku leta 1973 izvedla nekakšen pregled števila svojih župljanov. Po župnijski kartoteki je ugotovila, da je v župniji 1054 slovenskih družin in 404 rojakin in rojakov, ki imajo samostojno gospodinjstvo. Število pa kljub vsemu ni točno, ker se je nekaj družin preselilo v zahodni del Toronta v območje župnije Brezmadežne ali pa so se celo odselili iz Toronta. Mnogi pa sploh niso v župniji vpisani, ker kljub pršnjam, naj rojaki sporoče svoj točen

PAVEL FAJDIGA

Spričevalo blagostanja v Jugoslaviji

Trst bi v zgodovinskem razvoju v devetnajstem in dvajsetem stoletju lahko bil slovenskemu narodu okno v svet, kakor so to velika pristanišča drugim narodom, če mu ne bi narodne usode krojile okoliščin, ki jim zaradi svoje številčnosti ni mogel spremeniti smeri. Bil je (Trst) spet drobiž velikih sil ob koncu druge svetovne vojne, ko je služil za baratanje za druge, „večje in važnejše probleme“, kakor pa za blaginjo naroda, ki za njim živi. Vrata na morje skozi Trst so se slovenskemu narodu spet zaprla, tokrat po zaslugi komunističnega režima v Jugoslaviji in posebej v Ljubljani. Slovenskemu ideologu jugoslovanskega komunizma Kardelju je bilo vseeno, če ga dobi „v upravo“ italijanski komunistični veljak Togliatti, glavno je, da bo v rdečih rokah, ker je takrat upal na skorajšnji komunistični prevrat v Italiji.

Tako je Trst spet italijanski, po državni pripadnosti, sicer pa še vedno slejkoprej ostaja dvojezično mesto, slovensko in italijansko, zlasti ob sobotah in ob jugoslovanskih praznikih pa se spreminja v mesto, v katerem slišiš vso raznolikost govorice jugoslovanskih narodov, od slovenske, preko hrvaške in srbske do makedonske. Trst je jugoslovanskim tihotapcem namreč najlaž-

naslov župnijskemu uradu, prošnje mnogokrat zaletajo na gluha ušesa.

V župniji Brezmadežne so pričeli zbirati denar za povečanje dvorane in novih prostorov za mladino. Načrte pripravljajo Franc Osredkar, nato jih bodo dali v odobritev škofijskemu gradbenemu odboru ter seveda občinskimi oblastem. Računajo, da bodo spomladi imeli že vse urejeno in da bodo pričeli z gradbenimi deli. V decembru je obiskal župnijo, Franc Sodja CM, ki je bil prej sedem let dušni pastir v tej župniji, sedaj pa že vrsto let vzgraja slovenske fante v Argentini v Baragovem misijonšču v Slovenski vasi. Fantje, ki so bili nekdanji njegovi učenci in ministranti, so bili njegovega obiska zelo veseli, prav tako pa tudi drugi župljani.

ŠVICA

Seveda tudi v švici ne manjka Slovencev, ki so zaposleni v raznih poklicih. Nekaj jih je iz Slovenije, nekaj pa jih je iz Beneške Slovenije. Trenutno skrbita za njihove duše tudi dva slovenska duhovnika, p. Fidelis Kraner v Zuerichu, p. Angel Kralj pa v Solothurnu. Za božična praznike je mnogo Slovencev odšlo na počitnice v domače kraje, kljub temu pa je bila udeležba pri vseh slovenskih mašah precej velika. Za Slovence v Zuerichu je p. Fidelis sedaj preskrbel še lastne prostore, ki jih je uredil za pisarno in za dušno-pastirsko službo. Važno je to, ker se bodo mogli zbirati Slovenci tam na raznih sestankih in pevskih vajah. Kajti dosedaj so morali vedno gostovati po raznih župniščih, kjer so morali vedno prositi za dovoljenje. Sedaj, ko bodo imeli lasten, čeprav majet, prostor, je upati, da se bo še bolj razmahnilo ne samo versko, ampak tudi narodno ohranjevalno delo med Slovenci iz področja okoli Zuericha.

MIRKO KUNČIČ:

Ljudje iz Olšnice

Pod tem naslovom je Slovenska kulturna akcija kot svojo 87. publikacijo izdala zbirko zanimivih črtic in novel. Avtor knjige je Frank Bukvič, doslej še v nezadostni meri poznani slovenski zdomski pisatelj, ki ima vse prednosti, da se razvije v enega izmed najplodovitejših naših ustvarjalcev zunaj matične domovine.

Kaj naj rečemo k tej knjigi? Te vrstice so vse prej kot strokovna ocena; so zgolj skromno mnenje enega izmed zahtevnih bralcev leposlovnih knjig. Bukvičev jezik se sprva zdi bralcu nekam okoren, suh, ko pa se pretolče preko prvih strani, se mu zdi, da besede kar uglašeno tečejo po vijugastih kolovozih. Vsekakor pa je živo nasprotje mehki in sočnosti slovenskega ljudskega jezika Karla Mauserja, širokopoltečnosti in krajevni barvitosti Kocipra, liričnemu navdihu Beličiča in jedrnatosti oderskega jezika Vombergarja. Primerje z Rebulo sploh ne podamo, kajti ta si je ustvaril čisto svoj duhovni svet in slog. Sicer pa Bukvič v svoji skromnosti sam pripominja: „Kar se jezika tiče, mi ne smete zameriti slabost. Sem od l. 1941 med samimi tujci, živel sem med Madžari in Nemci, pozneje Angleži in zdaj v Ameriki predavam v angleščini in nemščini. To ima seveda vpliv na slog in sintakso.“

V skladu s tem priznanjem moramo tembolj ceniti in občudovati pogum, idealizem in Bukvičev neomajno voljo, da je zgolj iz notranje nuje segel po peresu in nam zdaj odkriva, kar prekipava v njem. Bilo bi pikolovstvo, če bi se spodtikali nad kako trdoto jezika.

ko pa nas v zameno za to vsebina duhovno razvname in obogati. Bukvič se nam je predstavil kot epik širokega formata in dosleden realist. Ne pozna sentimentalnosti, pozna pa čudovito ganljivo ljubezen do svojega malega sveta na slovensko-madžarski meji, kjer se križata dve kulturi in ena izmed njiju že stoletja skuša izpodrežati življenjske korenine drugi...

Z neizprosno resnicoljubnostjo Bukvič odgrinja zastor, da romajo mimo nas ljudje brez krinke, tudi nekateri slovenski hitlerjanski priskledniki in madžaroni. Nič novega ni pod soncem! Pred leti sem neki reviji pod prvotnim uredništvom izročil dopis, v katerem sem verodostojno opisal iz svojih doživljajev, kako se je večina prebivalcev v vaseh okoli Triglava spontano navduševala za Hitlerja. Nekatera dekleta in žene so ponoči šivale hitlerjanske zastave z nerodnimi kljukastimi križi, še predno je kak nemški vojak prestopil mejo. Hodil sem od hiše do hiše, prosil, skorajda jokal, rotli, napovedoval strašne čase — zaman. „Hitler nam bo pripeljal vse polno konj, krav, ovac in prašičev!“ so mi zagotavljali kot pod vplivom mamila. Kako strašno drago so morali siromaki pozneje plačati svojo naivno zaupanje v firerjevo plemenitost! Hitler jim ni poslal ne konj ne krav ne ovac, pač pa — da se naturalistično izrazim — mnogo, mnogo — „prašičev“...

Tedanji urednik revije je na moj rokopis napisal: „Ni primerno za objavo!“ Komu smo koristili, da so prikriili ta del naše narodne sramote? Madež je

Od vsepovsod

Jupiter je težji. Po podatkih, ki jih je poslala ameriška sonda „Jupiter 10“, so znanstveniki ugotovili, da ima največji planet v našem osončju nekoliko večjo maso, kot so mislili doslej — približno, 318 zemeljskih. Zaradi tega bodo morali astronomi pri svojih računih upoštevati za tri tisočine večjo vrednost. Popravek je precejšnega pomena za računanje poti za sondo „Jupiter 11“, ki naj bi dosegla ta planet decembra 1974. Sonda „Jupiter 10“ je namreč šla mimo Jupitra. Minilo pa bo še precej mesecev, predno bodo obdelali vse podatke, ki jih je poslala sonda s svoje poti. Ugotovili pa so še, da je Jupitrovo magnetno polje znatno močnejše, kot so mislili, prav tako tudi žarki v radioaktivnih pasovih, ki bi ubili človeka, saj tisočkrat presegajo smrtno dozo.

Oddajnik v želodcu. Vesoljska tehnologija je omogočila proizvodnjo raznih majhnih pripomočkov, ki jih uporabljajo sedaj v raznih drugih strokah. Tudi medicina se je okoristila z mnogimi takimi izdelki. Eden teh je majhen oddajnik v obliki tablete. Pacient ga požre, ta pa potem iz želodca in prebavil oddaja temperaturne spremembe, po katerih zdravniki ugotavljajo o raznih infekcijah in sploh boleznih.

Alkohol in droge v ameriški vojski. Uživanje alkoholnih pijač in mamil (drog) se je silno razpaslo v ameriški vojski. Več kot 70% vojakov in več kot 30% častnikov ameriške vojske redno pije. Zdaj prisilno zdravijo več kot 5000 vojakov in častnikov. Lani se je zaradi uživanja mamil in prekomernega uživanja alkohola zdravilo 25.000 ameriških vojakov.

Po športnem svetu

Carlos Menzón, svetovni boksarski prvak polsrednje kategorije je v soboto, 9. februarja, v Parizu ponovno dokazal, da je res prvak in zaenkrat praktično nepremagljiv. Samo šest rund je potreboval, da je onemogočil izzi-valca Kubanca Napolea „Mantequilla“, ki je svetovni prvak v welter kategoriji. Kubanca so označevali kot resnega tekmeča, toda Menzón je dokazal, da to ni bilo res. Po zmagi je Menzón trdil, da je bil to njegov zadnji boksarski nastop. Toda tega mnenja niso razni menažerji, ki vidijo v Menzonovih nastopih visok vir tudi svojih in ne samo Menzonovih dohodkov.

Za nogometno tekmo ki je bila 13. februarja med Jugoslavijo in Španijo v Frankfurtu v Nemčiji za uvrstitev v finalno tekmo za svetovno prvenstvo, so ugotovili, da so neznanci ponaredili več tisoč vstopnic. Večino teh so prodali ravno delavcem iz Jugoslavije.

Svitar Collombin je konec januarja prevzel vodstvo v skupnem tekmovanju za alpski svetovni pokal. Po zmagi v Kitzbuhlu v smuku 31. januarja je zbral 140 točk, sledi mu Avstrijec Klammer s 122, temu pa Italijanski Tirolec Gross

Od kod izraz „otvoritev“. Janko Moder, ki urejuje rubriko „Jezikovni kotiček“ v „Ljubljanskem dnevniku“, je pojasnil izraz „otvoritev“ ter prišel do zaključka, da koren ni bil vzet iz hrvaškega ali srbskega jezika, kakor ljudje splošno domneva. Koren — ot-vor — je star in se nahaja v raznih slovenskih besedah. Zanimivo je, da niti Srbi niti Hrvati ne uporabljajo besede „otvoritev“, ampak „otvaranje“, ali pa „pčetak“. Vendar se povprečnemu Slovincu zdi bolj prav, ako se seja ali zborovanje „začne“ in ne „otvori“ ali „otvarja“.

Komunisti bodo rešili koroško vprašanje. Slovenski koroški pisatelj Messner je navdušen levicar. Vendar pa ni izstopil iz katoliške cerkve, kakor sam pravi. Ima rša svojo originalno zamisel za rešitev koroškega vprašanja. Koroški Slovenci naj zavrnejo vse stranke in organizacije, ki so jih dosedaj imeli in naj se odprejo na avstrijsko komunistično stranko, ki da se krepi in bo verjetno dosegla hki sedež v dunajskem vzeznem parlamentu (sedaj namreč nima nobene). Avstrijska KP nima mnogo pristavev. Mora na imeti precej denarja, da se ji sliša podporati razne kladivarie, mladjeve, Lipushe in Messnerje.

Kuba daje navodila za policijske novice. Kubanski pisatelj so dobili točna navodila, o čem smejo oz. ne smejo pisati. Tako je npr. prepovedano v policijskih povestih baviti se z ljubezenskimi zadevami, ki samo ovirajo bralca pri iskanju rešitve policijskega dela povesti. Policijske osebe je treba obravnavati kot resne in odgovorne ljudi.

s 120 točkami. V Kitzbuhlu so v smuku na domačem terenu razočarali Avstrijci: Klammer je bil šele peti, za Collombinom so se namreč uvrstili kar trije italijanski državljani: Anzi, Besson in Plank. Toda v slalomu so se Avstrijci rehabilitirali: Prvo in drugo mesto sta zasedla Hinterseer in Kniewasser, kar se je zgodilo od leta 1969 prvič, da biva Avstrija zasedla prva in drugo mesto.

Sovjetska avtomobilska zveza je sporočila, da njeni avtomobilisti ne bodo smeli sodelovati na „nogometnem rallyju“ od Londona do Muenchena, to pa v znak protesta, ker je mednarodna nogometna zveza (Fifa) „izključila“ Sovjetsko reprezentanco s svetovnega prvenstva v Muenchenu“. Prav tako ne bo dovolila, da bi progala rallyja, ki ga bodo izvedli v počastitev svetovnega prvenstva, vodila po sovjetskem ozemlju.

Prispevajte v tiskovni sklad! Pridobite nam nove naročnike!

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra Municipalidad

AVDA. PAVON/H. YRIGOYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo

RAZSTAVA SLOVENSKE PODJETNOSTI

ne bo samo industrijskega značaja, marveč izraz vsega našega gospodarskega prizadevanja.

Med drugimi so se danes prijavili: keramik — rezbar — tiskar — kovinar — vrtnar — fotograf — mizar — arhitekt itd.

Vabimo pa tudi vse trgovce in profesionalce, da se nam pridružijo! Prijave bi želeli zaključiti 15. marca. Po tem datumu bomo začeli obiskovati vse prijavitelje, da skupno izdelamo načrt za uspešno razstavo, ki nam bo ponovno dokazala, da:

V SLOGI JE MOČ!

Za dobro voljo

Pregovor

V šoli razlaga učiteljica pregovor: „Ni vse zlato, kar se sveti. — Kdo zna povedati primero?“

Mali Janko dvigne roko in se odreže: „Biks za čevlje.“

Notranja poškodba

Mož pravi ženi: „Daj mi, prosim, malo žganja, da si očistim rano.“
„Za božjo voljo, kje pa si se ranil? Pokaži, ti jo bom jaz očistila.“

„Ne boš mogla, ker je globoko notri in se ne vidi...“

Moderni pregovori

Dolg jezik — kratka kariera.
V prazni glavi prazne besede zelo odmevajo.

Molk je rezerviran za mislece, govor pa za one druge.

Sreča je up lahkomišelnih in zagovor spretnih.

OD DOMA

Mesar stranki v Sloveniji: „Za juho imamo zaenkrat samo članek o uvozu govedine.“

Mesar stranki v Buenos Airesu: „Imamo na razpolago le članek o uvozu mesa.“

Intervju:

— „Kako vaši delavci soodločajo?“
— „Tako, da povedo svoje mnenje in načrte.“

— „In vi to upoštevate?“
— „Ne, običajno ne moremo.“
— „Kaj pa vas pri tem ovira?“
— „Objektivne težave in subjektivni faktorji.“

Široka javnost je bila obveščena, da je kurilnega olja dovolj. Zdaj bi pa široka javnost rada zvedela, kje ga more dobiti.

OBVESTILA

SOBOTA, 16. februarja:
Na kinti SLOGA ob 17. zaključek letošnje počitniške kolonije.

ČETRTEK, 21. februarja:
V Slovenskem domu v San Martinu ob 21. pričetek pevskih vaj Slovenskega pevskega zbora v San Martinu.

V Slovenski hiši ob 18. srečanje fantov in deklet. Vabijo odbori SDO, SFZ in SKAD.

SOBOTA, 23. februarja:
V Slomškovem domu ob 20. pustna veselica.

NEDELJA, 24. februarja:
V Slovenskem domu v Carapachayu pustna zabava.
Na Pristavi v Castelarju pustna nedelja.

NEDELJA, 3. marca:
V Slovenskem domu v Carapachayu skupno kosilo, popoldne pa tombola.

NEDELJA, 17. marca 1974:
Tradicionalna tombola v Slomškovem domu.

NEDELJA, 7. aprila:
Na Pristavi v Castelarju tombola.

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

DR. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855.
Privatni telefon: 628-4188
Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20

Slovenski dom v Carapachayu

lepo vabi na

PUSTNO ZABAVO

ki bo v nedeljo, 24. t. m., v domu.

V nedeljo, 3. marca, imamo v domu skupno kosilo, popoldne pa je

TOMBOLA

Vsi rojaki prav pristrčno vabljeni!

NA PRISTAVI V CASTELARJU BO 24. II. 1974

PUSTNA NEDELJA

PRIDITE!

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina
Uredniški odbor:
Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correo Central (B) Argentina
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.149.713

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1974 za Argentino \$ 105.— (10.500) — pri pošiljanju po pošti \$ 110.— (11.000). ZDA in Kanada 16 USA dol.; za Evropo pa 19 USA dol. za pošiljanje z avionsko pošto. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 12 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

DRUSTVENI OGLASNIK

Pisarna in knjižnica Zedinjene Slovenije je odprta vsak dan, razen ob sobotah, od 16 — 20 ure. Izrabite počitniški čas za branje slovenskih knjig!

Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije bo 28. februarja ob 20. uri v društvenih prostorih.

Učiteljska seja bo zadnje sredo v februarju, t. j. 27. ob 20. uri v društvenih prostorih.

RAMOŠKA MLADINA
vas vabi na

PUSTNO VESELICO

23. februarja ob 20.

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

(nad. s 3. str.)

ščine, iz dolgoletne prakse uganejo sleherno še tako pridušeno izrečeno besedo jugoslovanskih kupcev, če ugotovijo, da jim je kupčija zagotovljena; sicer pa znajo izključno italijansko in drugačnega jezika ne razumejo tudi ne, če ga govoriš z rokami.

Ugled jugoslovanskih „turistov“ v Trstu je na nizki stopnji. Ves Trst ve, da prihajajo tja zvečine zaradi tihotapstva in jih kot take tudi sprejema. Ob kanalu, ki teče od trga Ponterosso proti morju, sedi na tleh gruča moških, nekaj korakov naprej gruča žensk. Med seboj se glasno pogovarjajo, eni in drugi, o — cenah. „Farmerice“ (hlače) so po 3000 Lir v tisti in tisti trgovini, usnjeni jopiči (bunde), sivozeleni, so po 12.000 Lir tam in tam, itd. itd. Ženski puloverji, pisane rute, vseh vrst kič, noži iz nerjaveče kovine, zložljivi dežniki, razni tranzistoriji ne najboljših kvaliteti, strelno orožje, zlatarski izdelki... vse se prerešeta v gruči, ugotovi, kje je „najceneje“ in „najjeftinije“, potem pa se gruča razpodi po bližnjih ulicah, iz trgovine v trgovino, iz prodajalne v prodajalno. Potovalke, vreče, mreže se polnijo, vedno so večje po obsegu in teži, da se proti koncu popoldneva „turisti“ prepoteni od napore, vdrtih oči od utrujenosti in po-

švedranih pet na čevljih majejo na dogovorjena zbirališča, obloženi z vsem mogočim blagom za prevoz čez mejo v jugoslovanski komunistični raj in še naprej v Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo.

Banana je v Trstu priljubljen sedež za jugoslovanskega „turista“, ki je prišel po tihotapskih opravkih v Trst. Kar na ulici ga olupiš in poješ, da se ni treba z nabasanimi potovalkami, vrečami in mrežami drenjati skozi vrata v gostilne in plačevati natakarnjem napitnine za že itak draga živila. Ob kanalu na cesti Rossini je gruča takih „turistov“ kakor za stavo lupila banane, olupke metala v kanal in si sede na pločniku, poleg polnih potovalk in vreč, tešila lakoto po napornem celodnevem nakupovanju. „I contrabbanditi schiavi“, je prezirljivo zmahil italijansko enačico za slovanske tihotapce bližnji prodajalec časopisov, ko sem ga iz radovednosti vprašal, kaj sodi o gruči s bananami.

Kljub temu jih tržaški trgovci z veseljem pričakujejo, ker jim pustijo lepe stotine milijonov lir, zlasti ob navalih na jugoslovanske državne praznike. Največji tihotapski naval Jugoslavije v Trst je ob Titovem „rojstnem dnevu“ (25. maja) in ob „državnem prazniku“ (29. novembra), ker imajo takrat v komunistični Jugoslaviji pro-

sto po več dni skupaj. Zgodilo se je, da so v takih dveh prostih dneh pustili Jugoslavlani v Trstu več kot eno milijardo lir, tako da je tudi tečaj dinarja padel od 40 odn. 41 lir na 38 lir. Tržaški trgovci vabijo jugoslovanske „turiste“ v svoje prodajalne v napisi v slovenščini na vratih: „Prodajamo za dinarje“, prodajalci pa so naučeni jugoslovanskim kupecem, ki jih takoj spoznajo po obleki (južni bratje prihajajo v turških sandalih) in ker vstopajo v trgovine večinoma po dva ali trije skupaj, ponuditi robo za višjo ceno, kakor je določena, ker vedo, da bodo začeli za ceno takoj barantati. Kljub „popustu“, ki ga je tihotapec, kakor sam meni, „dosegel“, plača višjo ceno, kakor je določena dotičnemu predmetu za normalnega kupca, povrhu pa trgovce zasluži pri njem še ob menjavi dinarja v lire, ker da se je tečaj „ravnokar spremenil“.

Kakor roboti nekateri jugoslovanski tihotapci široko koračijo po tržaških ulicah. Po gostilniških straniščih si nataknejo po dvojce ali trojce hlač pod svoje hlače, si oblečejo po dvojce ali trojce puloverjev pod že od doma prineseno veliko srajco, čez vse pa še suknjo z žepi polnimi svilenih rut in drugih drobnjarij. Pravi pričevalci „blagostanja“ v sosednji komunistični državi.

Najbolj se obložijo jugoslovanski ti-

hotapci iz Hrvaške in Srbije ter Makedonije, ker jim je pač najdražje pripeljati se v Trst. Slovenski tihotapci iz Ljubljane in drugih slovenskih krajev prihajajo pogosteje in kakor mravlje prenašajo robo iz Trsta v Slovenijo. Ker je bila zaradi kolere v Italiji lansko leto meja z Jugoslavijo nekaj tednov strogo zaprta, je bil zato naval tihotapev prve tedne po odprtju meje lanskega novembra toliko večji. Po podatkih italijanskih obmejnih služb je npr. prešlo v Trst samo na prehodih Fernetiči, Škofije in Kozina v dveh dneh okrog 30.000 Jugoslovancev.

Jugoslovanski komunistični cariniki jih označujejo, da se lepše sliši, za „drobne švercarje“, dasi gre zaplenjeno blago v stotine milijonov starih dinarjev. Jugoslovansko carinsko skladišče v Sežani je natrpano zaplenjenega blaga. Zaplenjeno blago nato carinska uprava razprodaja, razen zaplenjenih reprodukcij nabožnih slik, ki jih uničujejo kar na licu mesta. Poročali so, da je carinska uprava na Sežani v enem dnevu z motorno žago prežagala za 14 milijonov starih dinarjev teh slik, zvitih v valje. Nabožni material pod nobenim pogojem ne sme v Slovenijo in Jugoslavijo.

Večina pretihotapljenega blaga gre skozi Slovenijo v Zagreb in v Beograd, v preprodajo v razne komisijske prodaj-

jalne, kjer ga pokupijo Romuni, Mađžari in Bolgari. Cene v Zagrebu, še bolj pa v Beogradu so seveda veliko višje od onih v Trstu. Zgoraj omenjene bunde, kj v Trstu stanejo 20 ameriških dolarjev, imajo v Beogradu ceno 40 do 45 dolarjev, farmerke, ki jih v Trstu dobiš za 5 ameriških dolarjev, stanejo v Beogradu 15 ali več dolarjev itd.

Lanskega septembra je bil izglasovan nov jugoslovanski carinski zakon, ki naj bi začel veljati 1. januarja letos. Določila so stroga, na papirju, kakor smo v našem tedniku že poročali. Toda eno so zakon in njegova določila, drugo pa razmere, in kakršnih je bil zakon sprejet, odn. kjer naj bi veljal.

V Zahodni „kapitalistični“ Evropi, kjer je življenjska raven visoka in carinskih meja praktično ni, nihče ne čuti potrebe prenašati kakršno koli blago iz ene v drugo državo. Za železno zaveso, za katero se skriva tudi Slovenija in Jugoslavija, pa v komunistični „raj“ ljudje tihotapijo ogromne količine vseh vrst blaga, ker jim sistem onemogoča dvig ravni na vseh področjih človeškega udeleževanja.

Zato je tudi tihotapstvo ena izmed značilnosti komunističnih režimov, jugoslovanski tihotapci v Trstu pa so še posebno spričevalo nesposobnosti jugoslovanskega komunističnega režima na gospodarskem področju.